

відокремлено. Спільна стратегічна програма відкриє можливості для перетворення фінансування ЄС у більш привабливу та доступну форму для учасників. Вона також уможливить розробку простішої та більш виваженої структури європейського фінансування, яка б охоплювала повний інноваційний ланцюг.

Список літератури

1. Алфимов Н. Кому управлять наукой / Н. Алфимов // РФФИ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.rfbr.ru/default.asp?doc_id=5392
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ip-centr.kiev.ua>
3. “План Стратегічних Енергетичних Технологій” (План СЕТ) – COM(2007). – 723 с.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/cip/files/docs/interim_evaluation_report_march2010_en.pdf
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eit.europa.eu/>

Обоснована роль согласованных действий на общеевропейском уровне в улучшении эффективности и результативности инноваций. Определены особенности и методы трансфера и коммерциализации инновационной продукции в европейских сетях. Раскрыта их роль в обеспечении инновационного развития экономики ЕС.

Инновационная продукция, европейский опыт коммерциализации, европейские программы, трансферные сети.

The role of concerted action at European level to improve the efficiency and effectiveness of innovation. The features and methods for the transfer and commercialization of innovative products in European networks. Reveal their role in innovative development of the EU economy.

Innovative products, commercialization of European experience, European programs, transfer network.

УДК 336.761

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Л. А. Аврамчук, доцент

А. О. Гавриш, магістр

Розкрито сутність фондового ринку та особливості його функціонування, досліджено основні проблеми українського фондового ринку та наведено шляхи їх вирішення.

© Л. А. Аврамчук, А. О. Гавриш, 2015

Фондовий ринок України, функції фондового ринку, сучасні проблеми, цінні папери.

Фондовий ринок є невід'ємним елементом фінансової системи ринкової економіки. Тому, створення ефективного та дієвого фондового ринку є важливим етапом трансформації економічних відносин. Основними завданнями фондового ринку, в умовах розвитку економіки України, має бути мобілізація тимчасово вільних коштів господарюючих суб'єктів і населення, перерозподіл цих коштів у ті сектори народного господарства, що потребують додаткового фінансування для подальшого розвитку. Однак, реалізація цих завдань значно ускладнена наявністю значної кількості проблем, які гальмують розвиток вітчизняного фондового ринку, що й зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти проблематики фондового ринку знайшли своє відображення в працях таких відомих вітчизняних вчених, як В. М. Лютий, О. І. Барановський, С. В. Онишко, В. М. Шелудько, Л. М. Волощенко, С. І. Архієреєв. Серед зарубіжних науковців, праці яких присвячені фондовому ринку, слід виокремити Р. Бернарда, Б. Борна, Ф. Алена, Р. Левіна, Я. Міркіна, М. Тейлора та інших.

Водночас, незважаючи на значну кількість публікацій з цієї проблематики, вона потребує подальшого дослідження, враховуючи мінливість фінансової системи та специфіку економіки України.

Мета дослідження – висвітлення сучасних проблем фондового ринку, як одного з найважливіших складових фінансового ринку України.

Виклад основного матеріалу. За роки незалежності України економіка зазнала суттєвих змін, які, перш за все, пов'язані з поступовим переходом до ринкового типу економічних відносин. Цей перехід змінив усі сфери народного господарства, винятком не став і фондовий ринок.

Незважаючи на значну кількість наукових поглядів на сутність фондового ринку, на сьогодні немає єдиного визначення цього поняття. Так, на думку О. М. Мозгового, поняття «фондовий ринок» трактується як сфера обігу інвестиційних цінних паперів, або ринок капіталу. Засвоєння теоретичних принципів та методології фондового ринку створює підґрунтя для оволодіння складними функціями випуску цінних паперів, організації процесу їх обігу, забезпечення розвитку інфраструктури ринку та постійного вдосконалення механізму його регулювання [3].

На відміну від О. М. Мозгового, Дж. Ван Хорн відзначав, що фондовий ринок умовно можна поділити на грошовий ринок і ринок капіталу. На грошовому ринку відбувається купівля й продаж короткострокових (вихідний термін погашення – не більше, ніж один рік) державних і корпоративних боргових цінних паперів. З іншого боку, на ринку капіталу проводяться операції з довгостроковими (вихідний термін погашення – більше, ніж один рік) цінними паперами: облігаціями та акціями [1].

Погоджувалась із ним і Н. О. Волгіна, яка у своїх працях наголошувала, що фондовий ринок (ринку цінних паперів) – це частина ринку капі-

талів, на якій обертаються специфічні фінансові інструменти – цінні папери. Фондовий ринок сприяє переміщенню капіталу від інвестора, який має вільні кошти, до емітента цінних паперів. Ринок цінних паперів є активною частиною сучасного фінансового ринку й дає можливість реалізувати цілі емітентів, інвесторів і посередників [2].

Ми, безумовно, погоджуємося з усіма вищенаведеними визначеннями і вважаємо, що вони повною мірою характеризують багатогранність такого поняття, як фондовий ринок, а відмінності в трактуванні цього терміна зумовлені різним рівнем розвитку фінансової системи в окремих країнах.

Поряд із важливістю самої сутності визначення фондового ринку, великого значення набувають і функції, які він виконує в системі ринкової економіки. Вітчизняні вчені виокремлюють такі основні функції фондового ринку (рис. 1):

Рис. 1. Основні функції фондового ринку України [3, 4]

Функція залучення капіталу полягає у тому, що фондовий ринок повинен отримувати тимчасово вільні кошти інвесторів та забезпечувати їх ефективне використання.

Сутність наступної функції фондового ринку, а саме: забезпечення переливу капіталу, полягає у постійному переміщенні коштів між різними галузями економіки держави, що зумовлено різними рівнями прибутковості в окремих сферах. Так, інвестор намагається вкладати кошти в більш прибуткові сегменти, які, з плином часу і великим напливом

капіталу, стають менш прибутковими. Водночас, виникають привабливіші для інвестування галузі й частина капіталу вкладається в них. Таким чином, забезпечується постійна динаміка економічної системи та стимулювання всіх сфер народного господарства.

Під функцією розподілу та перерозподілу капіталу розуміється інтеграція накопичених коштів корпорацій, та контроль за їхньою діяльністю.

Функція забезпечення інформацією про рух капіталів повинна постачати відповідну оперативну інформацію, про переміщення індивідуальних активів.

На відміну від вітчизняних науковців, представники західної фінансової науки у своїй літературі вирізняють такі основні функції фондового ринку (рис. 2):

Рис. 2. Основні функції зарубіжних фондових ринків [6]

Як видно з вищенаведених рисунків, основною відмінністю у функціях, які виконує вітчизняний та зарубіжні фондові ринки, є забезпечення захисту прав інвесторів та підприємств. Також, ми вважаємо, що в зарубіжній літературі більш конкретно описано функції та їх тлумачення, що пояснюється, перш за все, рівнем розвитку зарубіжних фондових ринків.

Враховуючи низький рівень розвитку українського фондового ринку, важливого значення набуває аналіз проблем його розвитку та функціонування.

Однією з найважливіших проблем фондового ринку України, на нашу думку, є психологічне несприйняття та недооцінка фондового ринку як одного з найважливіших елементів фінансової системи вітчизняної ринкової економіки. Фондовому ринку надається другорядне значення, порівняно з іншими складовими фінансової системи. Недооцінка здатності

даного ринку акумулювати інвестиційні ресурси населення та господарюючих суб'єктів, спостерігається як з боку держави, так і з боку домогосподарств.

Наступною вагомою проблемою вітчизняного фондового ринку є низький рівень специфікації прав власності, що зумовлює численні корпоративні конфлікти. Слабкий захист прав акціонерів, зокрема міноритарних власників, низький рівень корпоративного управління є чи не найбільшими проблемами, які гальмують розвиток фондового ринку та стримують як внутрішнього, так і зовнішнього інвестора [5].

Мала зацікавленість іноземних інвесторів також є сучасною проблемою вітчизняного фондового ринку. Насамперед, це пояснюється макроекономічною та політичною нестабільністю в державі, слабкістю законодавчої бази, низьким рівнем корпоративного управління, присутністю бар'єрів для вільного переливу капіталу.

Серед проблемних питань можна відзначити також невисоку активність фізичних осіб на фондовому ринку, низький рівень інформованості населення про діяльність фондових бірж, незважаючи на те, що вони є одним із найголовніших інвесторів у розвинених країнах.

Ще одним фактором, що гальмує розвиток вітчизняного фондового ринку, є слабкість внутрішніх інституційних інвесторів, представлених інститутами спільного інвестування (ICI), недержавними пенсійними фондами (НПФ) та страховими компаніями. Розвиток ICI та НПФ має бути потужним імпульсом для активації розвитку фондового ринку та наповнення його внутрішніми інвестиційними ресурсами. Проте зростаючі доходи населення та вільні ресурси юридичних осіб, значною мірою обминали стороною ринок спільного інвестування. Оскільки пенсійні фонди є значними клієнтами інвестиційних фондів, кошти, вкладені у недержавні пенсійні фонди, через фондовий ринок можуть бути перетворені на інвестиції. Активізація приватного пенсійного бізнесу можлива і за рахунок фізичних осіб, проте, поки що не спостерігається особливого інтересу населення, через високу недовіру до довготривалих внесків, а також низький рівень обізнаності з можливостями системи недержавного пенсійного забезпечення [5].

Повільні темпи трансформації нормативно-правової бази, яка регулює взаємовідносини у фінансовій сфері, до міжнародних стандартів зумовлюють проблеми при виконанні фондовим ринком його захисної функції. На сьогодні ведеться запровадження міжнародних стандартів розкриття інформації: міжнародних стандартів бухгалтерського обліку Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB) та міжнародних стандартів розкриття інформації Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO). Злагодженість внутрішнього законодавства дасть змогу глибше та точніше інтегруватися до світового ринку капіталу, збільшить привабливість Українського фондового ринку для зовнішніх інвесторів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дало змогу зробити висновок, що на даному етапі свого

розвитку український фондовий ринок не виконує частину своїх функцій. Це зумовлює низьку зацікавленість в інвестуванні як зарубіжних, так і вітчизняних інвесторів через недосконалу законодавчу базу, проблеми з вільним переливом капіталу та повільні темпи адаптації фінансової звітності до міжнародних стандартів.

Подолання цих недоліків можливе лише за рахунок розвитку стабільної та прогресивної законодавчої бази, що регулює діяльність фондового ринку, створення передумов для розвитку недержавних пенсійних і страхових програм, проведення заходів із популяризації та інформування потенційних інвесторів про переваги ринку капіталів.

Забезпечення виконання вищенаведених заходів дасть змогу сформувати повноцінну фінансову систему, що стане передумовою для нарощування темпів зростання економіки України в майбутньому.

Список літератури

1. Ванхорн Джеймс. Основы финансового менеджмента / Ванхорн Джеймс, С. Вахович мл., Джон М. ; пер. с англ. – 12-е изд. – М. : И. Д. Вильямс, 2008. – 123с ; 2 с. : ил. – Парал. тит. англ.
2. Волгіна Н. О. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий ринок » (для студентів 5 курсу денної і заочної форм навчання спеціальності «Економіка підприємства») / Н. О. Волгіна ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2009. – 118 с.
3. Мозговий О. М. Фондовий ринок : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / О. М. Мозговий. – К. : КНЕУ, 2001.
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] . – Режим доступу : www.nssmc.gov.ua
5. Поворозник В. О. Фондовий ринок України на сучасному етапі: проблеми та шляхи їх вирішення / В. О. Поворозник // Стратегічні пріоритети. – № 1 (2). – 2007.
6. Этрилл П. Финансовый менеджмент для неспециалистов / П. Этрилл ; пер. с англ. под ред. Е. Н. Бондаревской. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2006. – 608 с. : ил. (Серия «Классика МВА»).

Раскрыта сущность фондового рынка и особенности его функционирования, исследованы основные проблемы украинского фондового рынка и приведены пути их решения.

Фондовый рынок Украины, функции фондового рынка, современные проблемы, ценные бумаги.

In article the essence of stock market and feature of its functioning reveals, the basic problems of the Ukrainian stock market are researched and ways of their solution are brought.

Stock market of Ukraine, stock market function, modern problems, securities.